

Förtroendet för Finansinspektionen

Linn Annerstedt, Annika Bergström och Jonas Ohlsson [SOM-rapport nr 2016:8]

Innehållsförteckning

Information om den nationella SOM-undersökningen	2
Undersökningens uppläggning	2
Svarsfrekvens och bortfall	3
Tabell 1 Förtroende för Finansinspektionen, 2010-2015 (procent; balansmått)	5
Tabell 2 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper, 2015 (procent; balansmått)	6
Tabell 3 Förtroende för Finansinspektionen, 2010–2015 (procent; balansmått).....	7
Tabell 4 Förtroende för Finansinspektionen efter bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmått)	8
Tabell 5 Förtroende för Finansinspektionen efter politisk orientering, 2015 (procent; balansmått)	9
Tabell 6 Förtroende för Finansinspektionen efter nyhetsvanor, 2015 (procent; balansmått)..	10
Tabell 7 Förtroende för Finansinspektionen efter särskilda bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmått)	11
Figur 1 Stort respektive litet förtroende för Finansinspektionen, 2010-2015 (procent)	12

Information om den nationella SOM-undersökningen

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför varje höst sedan 1986 en nationell frågeundersökning i syfte att kartlägga den svenska allmänhetens vanor och attityder på temat Samhälle, Opinion och Medier. Data samlas in via postala och webbaserade enkäter, och varje undersökning genomförs under i huvudsak samma förutsättningar för att resultaten från de olika åren ska vara jämförbara.

SOM-institutet är en samverkan mellan två forskningsenheter vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) samt Statsvetenskapliga institutionen. En rad forskningsprojekt samverkar med SOM-undersökningarna – flertalet med förankring i någon av dessa institutioner – men även externa projekt och andra aktörer deltar regelbundet.

Resultaten från SOM-undersökningarna redovisas i årliga publikationer där de medverkande forskarna presenterar analyser baserade på de senaste resultaten. En utförlig metodokumentation från den nationella SOM-undersökningen 2015 kommer att publiceras i Vernersdotter, Frida "Den nationella SOM-undersökningen 2015", i Ohlsson, Jonas, Oscarsson, Henrik & Solevid, Maria (red.) *Ekvilibrium*, som ges ut av SOM-institutet och släpps i juni 2016.

Undersökningens uppläggning

Den nationella SOM-undersökningen har sedan starten 1986 genomförts i form av en postenkät riktad till ett systematiskt sannolikhetsurval av Sveriges befolkning. Sedan 2012 har respondenterna även getts möjlighet att svara via webben. Från och med 2009 års undersökning är åldersintervallet 16–85 år.¹ Utländska medborgare har ingått i urvalet sedan 1992.

Omfattningen av undersökningen har ökat efterhand både vad gäller antalet frågor och antalet svarspersoner. 2015 utgjordes den nationella SOM-undersökningen av fem parallella riksrepresentativa delundersökningar, vilka baseras på ett urval om vardera 3 400 personer, dvs. totalt 17 000 personer. Datainsamlingen för de fem formulären genomfördes under identiska förutsättningar. Ungefär en fjärdedel av frågorna är gemensamma för samtliga formulär.

Frågan om förtroende för Finansinspektionen har ställts i formulär 5.

Fältarbetet för den nationella undersökningen följer i huvudsak samma upplägg år från år. Huvuddelen av datainsamlingsarbetet genomförs under hösten. Enkäten skickas ut i slutet av september månad. Under fältperioden genomförs successivt en serie påminnelseinsatser postalt och per telefon. Fältarbetet avslutas senast under februari månad. Redan vid novembers utgång har i allmänhet drygt 90 procent av dem som slutligen kommer att medverka skickat tillbaka sin enkät.

¹ I de nationella SOM-undersökningarna 2000–2008 var åldersintervallet 15–85 år; 1992–1999 15–80 år; 1986–1991: 15–75 år.

De nationella SOM-undersökningarnas upplägg, 1986–2015

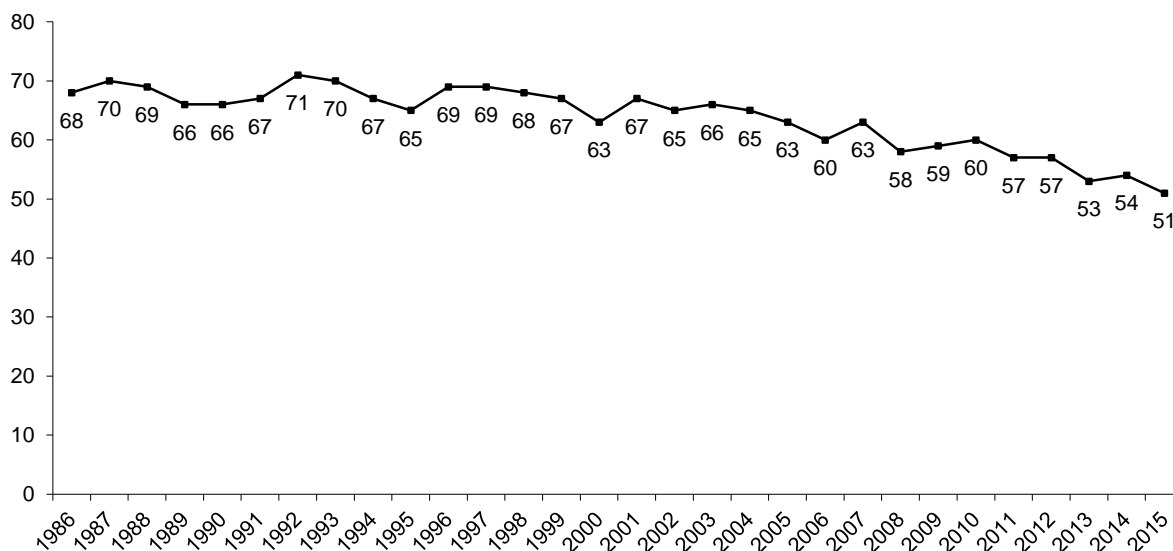
År	Urvalsmetod	Antal formulär	Total urvalsstorlek	Medborgarskap	Åldrar
1986	Systematiskt sannolikhetsurval	1	2 500	Både sv. & utl.	15–75 år
1987–1988	"	"	"	Endast sv.	"
1989	"	"	"	Både sv. & utl.	"
1990–1991	"	"	"	Endast sv.	"
1992–1995	"	"	2 800	Både sv. & utl.	15–80 år
1996	"	"	28 411	"	"
1997	"	"	2 800	"	"
1998	"	2	5 600	"	16–80 år ²
1999	"	"	"	"	15–80 år
2000–2005	"	"	6 000	"	15–85 år
2006	"	"	6 000	"	"
2007–2008	"	"	6 000	"	"
2009–2011	"	3	9 000	"	16–85 år
2012	"	4	12 000	"	"
2013	"	5	17 000	"	"
2014	"	4	13 600	"	"
2015	"	5	17 000	"	"

Kommentar: ¹Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i det ursprungliga urvalet utan tillfördes i efterhand undersökningens första urval om 2 800 personer. ²Gruppen 15-åringar var inte inkluderade i urvalet.

Svarsfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har sedan starten 1986 haft en relativt hög svarsfrekvens. För samhällsvetenskapliga postenkäter har svarsfrekvensen brukat ligga på mellan 60 och 70 procent, men det har under senare år blivit svårare att nå dessa nivåer. Figuren nedan illustrerar förändringen i svarsmönster för den nationella SOM-undersökningen år 1986–2015.

Svarsfrekvens i den nationella undersökningen, 1986–2015 (procent av nettourvalet)

Svarande och bortfall i den nationella SOM-undersökningen 2015

	Formulär 1	Formulär 2	Formulär 3	Formulär 4	Formulär 5	Totalt
Ursprungligt urval (brutto)	3 400	3 400	3 400	3 400	3 400	17 000
Bortdefinierade (naturligt bortfall)	181	172	187	195	172	907
Nettourval	3 219	3 228	3 231	3 205	3 228	16 093
Ej anträffade/svarsvägrare	1 645	1 570	1 524	1 608	1 490	7 837
Antal svarande	1 574	1 658	1 689	1 597	1 738	8 256
Svarsfrekvens: brutto	46 %	49 %	50 %	47 %	51 %	49 %
Svarsfrekvens: netto	49 %	51 %	53 %	50 %	54 %	51 %

Kommentar: Med naturligt bortfall avses adress okänd, avflyttad; sjuk, institutionell vård; bortrest under fältperioden, studier/militärtjänstgöring på annan ort; ej svensktalande, ej kommunikerbar; bosatt/studerar/arbetar utomlands; förståndshandikappad; avliden.

Svarsfrekvensen (netto) för den nationella SOM-undersökningen 2015 är 51 procent; 49 procent för formulär 1, 51 procent för formulär 2, 53 procent för formulär 3, 50 procent för formulär 4 och 54 procent för formulär 5.

Det finns skillnader i svarsbenägenhet hos olika grupper av respondenter i SOM-undersökningarna. Kvinnor svarar exempelvis i något större utsträckning än män. Den största skillnaden i svarsmönster finner vi mellan åldersgrupper. Svarsviljan hos personer över 50 år är stabil över tid medan de yngre åldersgrupperna dalar i svarsfrekvens. Den mest svarsvilliga gruppen utgörs av 70–79-åringar medan svarsviljan är lägst bland 20-24-åringar.

SOM-institutet har i samverkan med Finansinspektionen undersökt svenskarnas förtroende för myndigheten, hur detta har utvecklats över tid och hur det ser ut i olika befolkningsgrupper.

Docent Annika Bergström och fil.dr. Jonas Ohlsson har varit undersökningsledare för 2015 års SOM-undersökningar och har det övergripande ansvaret för undersökningarnas utformning och genomförande. Fil. kand. Frida Vernersdotter har varit biträdande undersökningsledare för 2015 års nationella SOM-undersökning med ansvar för datainsamling och databearbetning. Linn Annerstedt, pol. kand., har svarat för databearbetning och presentation i föreliggande rapport.

Tabell 1 Förtroende för Finansinspektionen, 2010-2015 (procent; balansmått)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
2010	8	29	37	6	2	18	100	1 585	+29
2011	8	30	37	6	2	17	100	1 517	+30
2013	5	29	36	7	4	19	100	1 663	+23
2015	6	26	36	8	4	20	100	1 662	+25

Kommentar: Frågan lyder 'Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?' följt av 21 institutioner/grupper. 'Finansinspektionen' inkluderas i en följdfråga som lyder 'Ange också hur stort förtroende du har för följande institutioner/organisationer:', där 'Finansinspektionen' ingår som en av sju institutioner/organisationer. Svartalternativen är 'mycket stort förtroende'; 'ganska stort förtroende'; 'varken stort eller litet förtroende'; 'ganska litet förtroende'; 'mycket litet förtroende' samt 'ingen uppfattning'. Procentandelarna baseras på de som besvarat frågan. Förtroendebalans bland dem med åsikt avser andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska stort förtroende' minus andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska litet förtroende'. Frågan ingick ej i undersökningen år 2012 och 2014.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2010-2015.

Tabell 2 Förtroende för samhällsinstitutioner och grupper, 2015 (procent; balansmätt)

	Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	<i>Förtroendebalans bland dem med åsikt</i>
Riksbanken	10	38	40	8	4	100	1 482	+36
Läkemedelsverket	12	38	37	9	4	100	2 805	+37
Finansinspektionen	8	32	45	10	5	100	1 336	+25
Riksdagen	5	24	42	21	8	100	1 496	±0
Regeringen	4	28	34	21	13	100	4 817	-2
Bankerna	6	26	35	22	11	100	4 802	-1

Kommentar: Rangordningen i tabellen följer förtroendebalansen.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 3 Förtroende för Finansinspektionen, 2010–2015 (procent; balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroende-balans
<i>Samtliga som besvarat frågan</i>	2010	8	29	37	6	2	18	100	1 585	+29
	2011	8	30	37	6	2	17	100	1 517	+30
	2013	5	29	36	7	4	19	100	1 663	+23
	2015	6	26	36	8	4	20	100	1 662	+20
<i>Samtliga med en uppfattning¹</i>	2010	10	36	45	7	2	-	100	1 301	+37
	2011	10	36	44	8	2	-	100	1 252	+36
	2013	7	36	44	8	5	-	100	1 343	+30
	2015	8	32	45	10	5	-	100	1 336	+8

Kommentar: Finansinspektionen var inte med i 2012 och 2014 års mätningar. ¹De som angivit att de saknar uppfattning är exkluderade ur analysen.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010–2015.

Tabell 4 Förtroende för Finansinspektionen efter bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		6	26	36	8	4	20	100	1 662	+25
<i>Kön</i>	Kvinna	6	24	38	7	2	23	100	885	+27
	Man	7	28	36	9	5	15	100	774	+24
<i>Ålder</i>	16–29 år	6	23	43	5	1	22	100	222	+29
	30–49 år	7	28	37	7	4	17	100	469	+28
	50–64 år	8	27	34	9	5	17	100	446	+25
	65–85 år	5	25	35	9	3	23	100	525	+22
<i>Utbildning¹</i>	Låg	8	16	31	9	5	31	100	261	+14
	Medellåg	6	23	37	8	4	22	100	472	+22
	Medelhög	5	28	38	8	4	17	100	395	+26
	Hög	8	31	37	7	3	14	100	515	+33
<i>Beskrivning av det egna hemmet</i>	Arbetsarhem	6	18	38	9	5	24	100	639	+14
	Jordbrukarhem	4	26	35	7	6	22	100	54	+21
	Tjänstemannahem	6	30	37	7	3	17	100	580	+31
	Högre tj.mannahem	11	40	29	5	4	11	100	168	+47
	Företagarhem	8	22	37	13	4	16	100	125	+17
<i>Boendeområde</i>	Ren landsbygd	5	24	34	7	5	25	100	250	+22
	Mindre tätort	7	26	35	9	3	20	100	292	+25
	Stad/större tätort	7	26	36	8	4	19	100	788	+25
	Sthlm/Gbg/Malmö	8	29	37	7	4	15	100	300	+30
<i>Geografisk uppväxt</i>	I Sverige	6	26	37	7	4	20	100	1 447	+26
	Annat land i Norden	(3)	(32)	(23)	(13)	(3)	(26)	100	31	(+27)
	Annat land i Europa	(8)	(19)	(33)	(15)	(2)	(23)	100	48	(+13)
	Land utanför Europa	17	20	33	7	8	15	100	60	+25
<i>Tillit till andra människor²</i>	Låg (0–4)	6	12	32	15	11	24	100	216	-10
	Mellan (5–7)	5	25	40	7	3	20	100	733	+25
	Hög (8–10)	8	31	36	6	2	17	100	685	+36

Kommentar: För frågans lydelse, se tabell 1. Siffror inom parentes baseras på mindre än 50 svarande personer och bör tolkas med försiktighet. ¹Låg = ej fullgjord obligatorisk skola eller grundskola, Medellåg = gymnasium, folkhögskola eller motsvarande, Medelhög = eftergymnasial utbildning, men ej examen från högskola/universitet, Hög = examen från högskola/universitet. ²Frågan lyder: 'Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?' Därefter följer en elvgradig skala från 0-10 där 0 motsvarar 'Det går inte att lita på människor i allmänhet' och 10 'Det går att lita på människor i allmänhet'. **Källa:** Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 5 Förtroende för Finansinspektionen efter politisk orientering, 2015 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		6	26	36	8	4	20	100	1 662	+25
<i>Politiskt intresse</i>	Mycket intresserad	13	28	32	9	7	11	100	252	+28
	Ganska intresserad	6	31	39	8	3	13	100	790	+31
	Inte särskilt intresserad	4	20	37	7	3	29	100	506	+21
	Inte alls intresserad	3	11	28	7	8	43	100	103	-2
<i>Ideologisk orientering¹</i>	Klart till vänster	5	19	43	10	7	16	100	170	+8
	Något till vänster	5	27	39	6	3	20	100	336	+29
	Varken till vä eller hö	6	22	33	10	5	24	100	479	+18
	Något till höger	7	31	36	7	3	16	100	473	+35
	Klart till höger	9	28	35	8	4	16	100	171	+31
<i>Partisympati</i>	Vänsterpartiet	5	17	43	11	9	15	100	113	+3
	Socialdemokraterna	8	24	38	5	3	22	100	382	+30
	Miljöpartiet	7	40	36	2	4	11	100	122	+44
	Centerpartiet	6	36	33	11	2	12	100	90	+30
	Folkpartiet	9	27	37	6	2	19	100	353	+34
	Kristdemokraterna	2	31	42	4	2	19	100	54	+34
	Moderaterna	5	35	31	7	1	21	100	112	+41
	Sverigedemokraterna	4	22	34	13	7	20	100	200	+7
	Feministiskt initiativ	(3)	(16)	(40)	(16)	(3)	(22)	100	37	(±0)

Kommentar: ¹Frågan lyder: 'Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster–högerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?' Siffror inom parentes baseras på mindre än 50 svarande personer och bör tolkas med försiktighet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Tabell 6 Förtroende för Finansinspektionen efter nyhetsvanor, 2015 (procent; balansmått)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		6	26	36	8	4	20	100	1 662	+25
<i>Tittande på Aktuellt/ Rapport</i>	Dagligen	7	27	36	9	5	16	100	613	+24
	5–6 ggr/v	9	26	40	5	1	19	100	211	+36
	3–4 ggr/v	5	27	39	8	3	18	100	228	+26
	1–2 ggr/v	6	28	32	9	2	23	100	216	+30
	Mer sällan	5	24	36	6	3	26	100	213	+28
	Aldrig/ej svar	6	19	35	9	9	22	100	176	+10
<i>Morgontidnings- läsning¹</i>	6–7 dgr/v	8	27	36	9	3	17	100	538	+29
	4–5 dgr/v	10	27	33	6	2	22	100	156	+38
	1–3 dgr/v	6	25	41	8	3	17	100	159	+26
	Ej regelb./ej svar	6	29	40	4	2	19	100	121	+36
<i>Kvällstidnings- läsning på nätet</i>	6–7 dgr/v	6	26	44	5	4	15	100	432	+27
	3–5 dgr/v	9	27	32	7	2	23	100	125	+34
	1–2 dgr/v	5	24	38	8	5	20	100	151	+20
	Mer sällan	6	33	30	13	2	16	100	165	+27
	Aldrig/ej svar	8	26	35	9	4	18	100	317	+25

Kommentar: ¹Morgontidningsläsning avser läsning av papperstidning.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

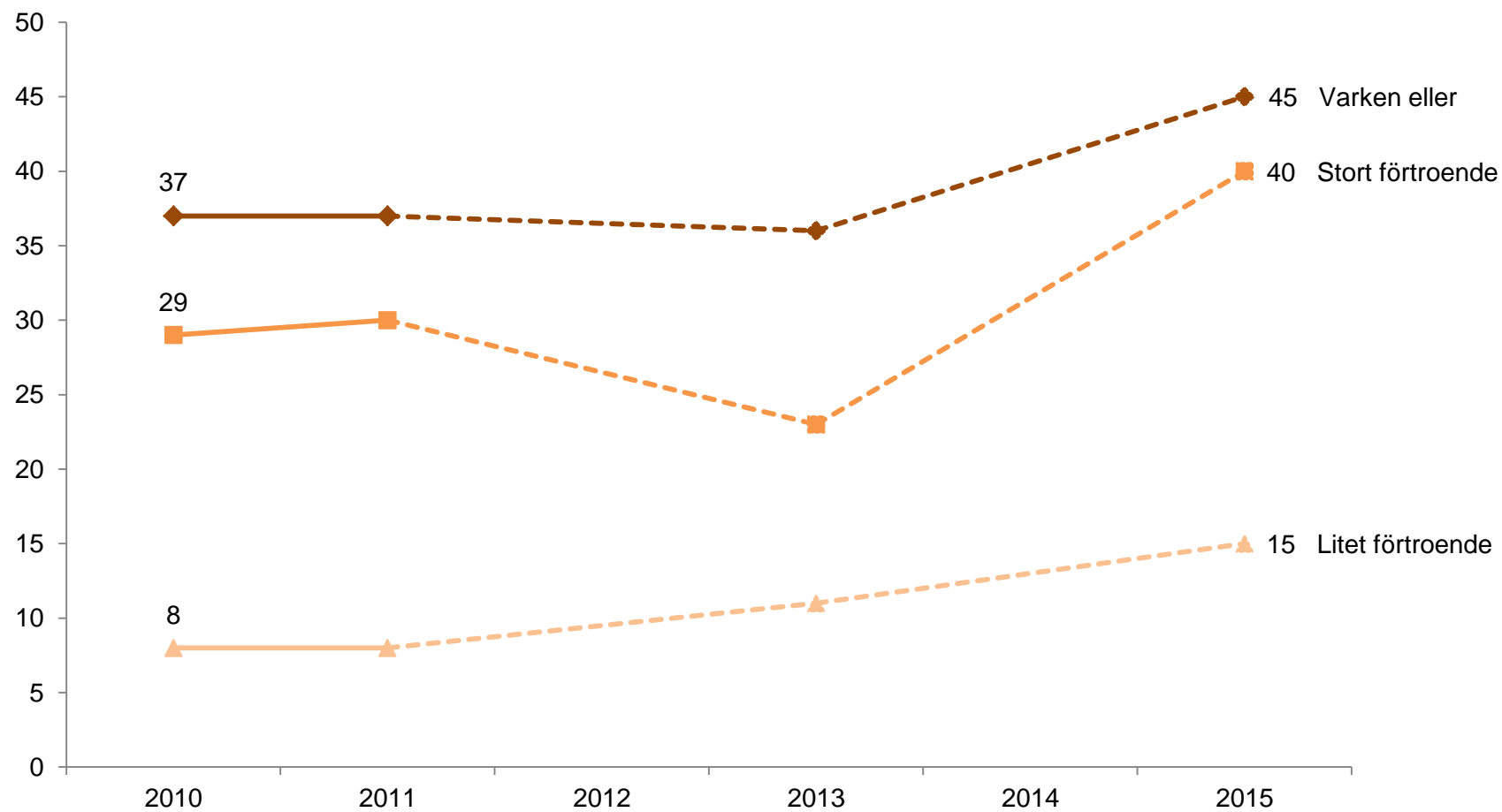
Tabell 7 Förtroende för Finansinspektionen efter särskilda bakgrundsfaktorer, 2015 (procent; balansmätt)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska litet förtroende	Mycket litet förtroende	Summa procent	Antal svarande	Förtroendebalans bland svarande
<i>Samtliga</i>		8	32	45	10	5	100	1 336	+25
<i>Företagsledande position</i>	Företagsledande tjänsteman	7	42	35	13	4	100	55	+32
	Företagare m. anställda ¹	8	28	45	14	5	100	64	+17
<i>Förtroende för bankerna</i>	Mycket stort förtroende	34	32	31	1	2	100	81	+63
	Ganska stort förtroende	11	44	37	7	1	100	374	+47
	Varken stort eller litet	5	32	54	7	2	100	454	+28
	Ganska litet förtroende	4	24	50	17	5	100	279	+6
	Mycket litet förtroende	3	18	38	17	24	100	133	-20
<i>Förtroende för Läkemedelsverket</i>	Mycket stort förtroende	48	31	20	0	1	100	162	+78
	Ganska stort förtroende	4	54	36	4	2	100	482	+52
	Varken stort eller litet	1	17	69	10	3	100	477	+5
	Ganska litet förtroende	1	18	38	34	9	100	120	-24
	Mycket litet förtroende	(4)	(6)	(20)	(27)	(43)	100	49	(-60)

Kommentar: ¹Här ingår alternativen 'Företagare: 1–9 anställda' och 'Företagare: 10 eller fler anställda'. Siffror inom parentes baseras på mindre än 50 svarande personer och bör tolkas med försiktighet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2015.

Figur 1 Stort respektive litet förtroende för Finansinspektionen, 2010-2015 (procent)

Kommentar: Stort respektive litet förtroende avser andelen som svarat 'mycket stort' eller 'ganska stort' respektive 'mycket litet' eller 'ganska litet förtroende'. Frågan ingick ej i undersökningen år 2012 och 2014.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2010-2015.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

